

ΚΕΦ. 8

8.1 Έννοια – Παιδαγωγική Αξία

Το παιδί από τη γέννησή του προσπαθεί να εξερευνήσει και να γνωρίσει τον κόσμο γύρω του. Πράγματα και πρακτικές που σε μας τους ενήλικες είναι γνωστές για το παιδί είναι άγνωστες. Γι' αυτό, το παιδί ενθουσιάζεται και με την πιο μικρή ανακάλυψη και ο κόσμος φαντάζει μαγικός και μυστηριώδης στα μάτια του. Η **εξερεύνηση είναι τρόπος ζωής** στην προσχολική ηλικία. Το παιδί ενεργεί, ψάχνει, δοκιμάζει, προσπαθεί ν' ανακαλύψει τη σύσταση και τη λειτουργία των πραγμάτων γύρω του και μέσα απ' αυτή τη διαδικασία μαθαίνει. Σίγουρα, όλοι έχουμε παρατηρήσει ένα παιδί που προσπαθεί να αποσυνδέσει τα διάφορα στοιχεία που αποτελούν ένα παιχνίδι του. Έτσι, ένα αυτοκινητάκι μπορεί να διαλυθεί στη στιγμή και να χρησιμοποιηθούν οι ρόδες του, για παράδειγμα, σ' ένα άλλο παιχνίδι διαφορετικό, που ανακάλυψε το παιδί εκείνη τη στιγμή.

Πολλές φορές τα δώρα που κάνουμε στα παιδιά δεν τυχαίνουν ιδιαίτερης εκτίμησης μια και συχνά, κυρίως τα μικρότερα παιδιά, προσέχουν και παίζουν περισσότερο με το χαρτί περιτυλίγματος του δώρου και τις κορδέλες και λιγότερο με το παιχνίδι, γιατί το χαρτί και η κορδέλα μπορούν να εξερευνηθούν και επιτρέπουν μεγαλύτερη επέμβαση από το παιδί παρά ένα στατικό παιχνίδι.

Είναι αδύνατον το παιδί να γνωρίσει τον κόσμο χωρίς να δράσει, να επενεργήσει και να αλληλεπιδράσει με όλα αυτά που το περιβάλλουν.

Πάρα πολλές φορές θα έχουμε παρατηρήσει ένα παιδί σε μια βόλτα στην εξοχή αλλά και στο σπίτι να κάθεται και να παίζει με τις ώρες με κάποια ετερόκλητα αντικείμενα που βρήκε, κάνοντας συνδυασμούς, που καταλήγουν σε τόσο πρωτότυπες συνθέσεις που προκαλούν το θαυμασμό μας.

Ξεκινώντας από αυτές τις παρατηρήσεις, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι για να δημιουργήσουμε ένα περιβάλλον πλούσιο σε ερεθίσματα, που να δίνει ευκαιρίες για διερεύνηση στο παιδί και να το ωθεί στην εκμετάλλευση των έμφυτων δημιουργικών του δυνάμεων, δε χρειάζεται να δαπανούμε πολλά χρήματα και να ψάχνουμε να βρούμε πολύπλοκα και πολυτελή υλικά. Θα ήταν αρκετό να εξασκήσουμε την παρατηρητικότητά μας κοιτάζοντας γύρω μας, τόσο στο άμεσο όσο και στο ευρύτερο περιβάλλον μας, και να συλλέγουμε αντικείμενα που υπάρχουν γύρω μας και δεν έχουν καμιά χρήση πια. Ακόμη και αν δεν μπορούμε εκείνη τη στιγμή να φανταστούμε πού και με ποιον τρόπο μπορεί να χρησιμοποιηθούν, τα παιδιά σίγουρα θα μας λύσουν τέτοιου είδους απορίες. Προσφέροντας αυτά τα υλικά στα παιδιά θα δούμε ότι οτιδήποτε είναι άχρηστο και ασήμαντο για μας, για τα παιδιά αποτελεί μέσο έκφρασης και δημιουργίας.

Με την έννοια «άχρηστο υλικό» εννοούμε οποιοδήποτε αντικείμενο ή υπόλειμμα δεν έχει καμιά αξία, γιατί δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ή δεν εξυπηρετεί σε τίποτα και πρόκειται να πεταχτεί στα σκουπίδια.

Ένα μεγάλο μέρος του άχρηστου υλικού το προμηθευόμαστε απ' τη φύση. Όμως επειδή για τη φύση τίποτα δεν είναι άχρηστο, πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί και φειδωλοί σε ότι συλλέγουμε, ώστε να μη βλάπτουμε με κανένα τρόπο την ισορροπία της τραυ-

ματίζοντάς την με οποιοδήποτε τρόπο, όπως π.χ. ξεριζώνοντας λουλούδια και φυτά, κόβοντας και τραβώντας κλαδιά και φύλλα δένδρων, χαράζοντας δένδρα, για να πάρουμε κομμάτια απ' τη φλούδα τους, ξεπουπουλιάζοντας ένα πουλί, για να πάρουμε κάποιο φτερό, πιάνοντας ζωντανές πεταλούδες ή άλλα έντομα. Συλλέγουμε μόνο ότι είναι πεσμένο κάτω και με μεγάλη φειδώ. Αν παρατηρήσει κανείς θα δει ότι σ' ένα πάρκο, σ' ένα δασάκι ή σε μια παραλία υπάρχουν πεταμένα άπειρα πράγματα, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τις καλλιτεχνικές μας δραστηριότητες, όπως ξύλα σε περίεργα σχήματα, καρποί (κουκουνάρια, σπόρια, κυπαρισσόμπαλλες κ.ά.), φύλλα, κλαδιά, λουλούδια ξερά, φλούδες δένδρων πεσμένες κάτω, κοχύλια, βότσαλα, πέτρες, άμμος, φύκια, φυτά της θάλασσας που έχουν ξεβραστεί, φλούδες φρούτων, κουκούτσια κτλ.

Ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα της συλλογής άχρηστου υλικού από τη φύση είναι το γεγονός, ότι καλλιεργείται στα παιδιά η οικολογική συνείδηση και μαθαίνουν να την αγαπούν και να τη σέβονται συμβιώνοντας μαζί της αρμονικά και κατανοώντας την τεράστια αυτή αξία, η οποία στις μέρες μας περνάει μεγάλη κρίση.

Επιπλέον, η δημιουργική χρήση και εκμετάλλευση των υλικών, που απλόχερα μας δίνει η φύση, απομακρύνει τα παιδιά απ' τον άκρατο καταναλωτισμό, ο οποίος στην εποχή μας έχει φτάσει στο σημείο να γίνει ανάγκη και αξία ζωής.

Η αξιοποίηση κάθε είδους υλικού καλλιεργείται και με τη συλλογή και δημιουργική χρήση μιας άλλης κατηγορίας άχρηστου υλικού το λεγόμενο «βιομηχανικό υλικό». (Μαγουλιώτης Α., 1995, σελ.12)

Το άχρηστο βιομηχανικό υλικό είναι αυτό που έχει κατασκευαστεί από τον άνθρωπο και δε χρησιμοποιείται πια είτε γιατί δεν εξυπηρετεί σε τίποτα είτε γιατί έχει παλιώσει. Τέτοια υλικά είναι όλα αυτά που χρησιμοποιούνται για συσκευασίες τροφίμων ή άλλων πραγμάτων, πλαστικά ή χάρτινα, όπως κουτιά από τρόφιμα, από απορρυπαντικά κ.ά., χαρτιά περιτυλίγματος, ζελατίνες, εφημερίδες, περιοδικά, καπάκια πλαστικά ή τσίγκινα, φελλοί, υπόλοιπα υφασμάτων και νημάτων, παλιά ρούχα, κορδέλες, σπάγγοι, κουμπιά, χαρτιά από καραμέλες, σοκολάτες, κρουασάν κτλ., θήκες από συσκευασίες αβγών, χάρτινες και πλαστικές, σακούλες του μανάβη, υπολείμματα δέρματος, πριονίδι, καλαμάκια από σουβλάκι, χάρτινες κούτες, ρολά από χαρτιά υγείας και κουζίνας, μπομπίνες, κομμάτια από συνθετική γούνα, κομμάτια από καλώδια και σωλήνες ποτίσματος, χάντρες, πούλιες, σφουγγάρια αφρολέξ και φελιζόλ που χρησιμοποιούνται σε συσκευασίες, παλιά γραμματόσημα, τζίβα κομμάτια από χαλασμένα παιχνίδια, δυχτάκια συσκευασίας, παλιές ετικέτες και εισιτήρια, τσίγκινα κουτιά διαφόρων ειδών, ακίνδυνα εξαρτήματα από χαλασμένες οικιακές συσκευές, χαλασμένες βίδες, παλιές σαμπρέλες, παλιές βούρτσες και οδοντόβουρτσες, καλαμάκια, λαστιχάκια και οτιδήποτε άλλο παρατηρήσετε και θεωρήσετε ότι μπορεί να έχει κάποια χρήση.

Είναι πολύ σημαντικό να δίνουμε τέτοια ερεθίσματα στα παιδιά και να τα οδηγούμε προς την κατεύθυνση συλλογής και δημιουργικής χρήσης των άχρηστων υλικών, καλλιεργώντας τους το ερευνητικό πνεύμα, τη δημιουργική φαντασία και τη ευρηματικότητα. Σίγουρα δεν θα κουραστούμε και τα παιδιά θ' ανταποκριθούν με ενθουσιασμό και θα δεί-

ξουν πολύ μεγάλο ζήλο στη συλλογή, ταξινόμηση και αποθήκευση όλων αυτών των «θησαυρών» που υπάρχουν γύρω μας και μένουν ανεκμετάλλευτοι. Οι μικροί εξερευνητές, συλλέκτες και εφευρέτες μπορούν κάλλιστα να τους χρησιμοποιήσουν και να εκφραστούν δημιουργικά μέσα απ' αυτούς, δίνοντας τους μορφή και νόημα.

Εξάλλου, μεγάλοι εικαστικοί καλλιτέχνες χρησιμοποίησαν το άχρηστο υλικό, προκειμένου να εκφραστούν και να δημιουργήσουν τα έργα τους (Πικάσο).

Εκτός από τα παραπάνω πλεονεκτήματα η συλλογή και η δημιουργική ενασχόληση με το άχρηστο υλικό προσφέρει:

- ✓ Ανάπτυξη των διαφόρων νοητικών λειτουργιών (παρατήρηση, αντιληπτική ικανότητα, παραγωγική και δημιουργική σκέψη, κριτική ικανότητα, λογικομαθηματική σκέψη μέσω της συλλογής, σύγκρισης, ταξινόμησης και αξιολόγησης).
- ✓ Ανάληψη πρωτοβουλίας.
- ✓ Καλλιέργεια της υπευθυνότητας.
- ✓ Εξέλιξη του λόγου, μια και η αλληλεπίδραση με άχρηστα και περίεργα υλικά, καθώς ακόμη και οι πιο περίεργες κατασκευές δίνουν άπειρες ευκαιρίες για συζήτηση, πλάσιμο ιστοριών και ποικίλες άλλες γλωσσικές ασκήσεις.
- ✓ Γνώση του φυσικού και ευρύτερου περιβάλλοντος, μέσω της ανακάλυψης των υλικών του και των ιδιοτήτων τους.

«Μαντολίνο». Γλυπτή κατασκευή από άχρηστο υλικό.
Πικάσο 1914.

- ✓ Εξέλιξη της αδρής αλλά και της λεπτής κινητικότητας.
- ✓ Εξέλιξη της συνθετικής και αναλυτικής ικανότητας.
- ✓ Κοινωνικοποίηση μέσω της συλλογής, της συνεργασίας και της ανταλλαγής ιδεών και απόψεων.

8.2 Συλλογή άχρηστων υλικών

Άχρηστα υλικά μπορούμε να βρούμε οπουδήποτε. Ο/η παιδαγωγός καλό θα ήταν να συλλέγει οτιδήποτε θεωρήσει ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί και να το αποθηκεύσει σε ένα ειδικά γι' αυτό διαμορφωμένο χώρο.

Διάφοροι επαγγελματικοί χώροι, όπως βιοτεχνίες, γραφεία, μαγαζιά (ξυλουργεία, τσαγκαράδικα), θα μπορούσαν να μας προμηθεύσουν υλικά τα οποία τους είναι άχρηστα, όπως κούτες, υπολείμματα ή δείγματα από υφάσματα, φελιζόλ, μεγάλα ρολά από χαρτόνια, μπομπίνες κ.ά. Ακόμη θα μπορούσαμε να οργανώσουμε επισκέψεις μαζί με τα παιδιά σε τέτοιους χώρους και να συλλέξουμε ό,τι δε χρησιμοποιείται πια.

Οι εκδρομές στη φύση ή στο κοντινό μας πάρκο αποτελούν θαυμάσιες ευκαιρίες για παρατήρηση και συλλογή. Οι παιδαγωγοί μπορούν να ευαισθητοποιήσουν

τους γονείς, έτσι ώστε να συμμετέχουν και αυτοί στη διαδικασία συλλογής υλικών και αντικειμένων που δε χρειάζονται πια και να τα φέρουν στον παιδικό σταθμό, γεγονός που θα χαροποιήσει ιδιαίτερα τα παιδιά. Τα ίδια τα παιδιά μπορούν να φέρουν στον παιδικό σταθμό οτιδήποτε βρουν στο σπίτι τους, στις βόλτες τους και στις εκδρομές τους.

Θα μπορούσαμε να οργανώσουμε στον παιδικό σταθμό μια **γωνιά θησαυρών** ή «το τραπέζι της ζωής» (Abbadie M., 1978, σελ. 135), όπου κάθε παιδί θα μπορεί να ακουμπήσει οποιοδήποτε υλικό φέρει και θέλει να το δείξει στα υπόλοιπα παιδιά. Σ' αυτό το χώρο τα παιδιά μπορούν να περιεργαστούν το κάθε υλικό, να προβληματιστούν και να πουν τις ιδέες τους για τον τρόπο χρήσης του, να το αγγίξουν, να το μυρίσουν. Σ' αυτό το χώρο τα υλικά ταξινομούνται από τα παιδιά, τοποθετούνται σε κούτες και αποθηκεύονται, έτσι ώστε να είναι έτοιμα για χρήση. Εάν κάποια υλικά χρειάζονται ορισμένη κατεργασία πριν από τη χρήση, όπως ξύσιμο, καθάρισμα, αφήνουμε τα παιδιά να την κάνουν μόνα τους και βοηθάμε, όπου χρειάζεται.

«Ετοιμαζόμαστε να ταξινομήσουμε το άχρηστο υλικό μας»

8.3 Ιδέες για κατασκευές με άχρηστο υλικό

Σχεδόν όλες οι εικαστικές δραστηριότητες οι οποίες περιγράφονται σ' αυτό το βιβλίο πραγματοποιούνται με τη χρήση του άχρηστου υλικού, γι' αυτό το λόγο σ' αυτό το κεφάλαιο θα περιορίσουμε την αναφορά μας σε κάποιες γενικές κατασκευές.

α) Κατασκευή μακέτας

Οι μακέτες είναι τρισδιάστατες κατασκευές, όπου αναπαριστούν κάποιους χώρους σε μικρογραφία. Έτσι, μπορούμε να φτιάξουμε πόλεις, χωριά, νησιά, ένα σιδηροδρομικό σταθμό, ένα λιμάνι, ένα αεροδρόμιο, ένα βουνό, ένα δάσος, το χειμώνα ή την άνοιξη, μια παραλία, ένα βυθό, ένα ποτάμι κ.ά.

Μακέτα.

Για να φτιάξουμε μια μακέτα, χρειαζόμαστε άχρηστα υλικά, ανάλογα με το θέμα που επιλέξαμε, μια επιφάνεια για βάση, όπως φελιζόλ, κόντρα πλακέ, ή χοντρό χαρτόνι, κόλλα ρευστή ταχείας πήξεως, πιθανόν γύψο ή πηλό, για να σταθεροποιήσουμε ορισμένα αντικείμενα ή για να δώσουμε κάποιους όγκους και μορφές.

Για να φτιάξουμε οικήματα, συνήθως, χρησιμοποιούμε φελιζόλ, το οποίο διαμορφώνουμε, αλλά κυρίως κουτιά συσκευασίας διαφόρων σχημάτων και μεγεθών, που τα διαμορφώνουμε με κολάζ και ζωγραφική. Έπειτα, τα κολλάμε στη βάση, που κι αυτή μπορεί να βαφτεί πριν από την επικόλληση των αντικειμένων. Για να κολλήσουμε στη βάση χώμα, άμμο, χαλίκια, πέτρες, κοχύλια, φυτά, ξυλαράκια και οτιδήποτε άλλο θέλουμε είτε χρησιμοποιούμε κόλλα είτε χύνουμε λίγο υγρό γύψο και ακουμπάμε πάνω του τα αντικείμενα που θέλουμε, πριν στεγνώσει.

Αν βουτήξουμε ύφασμα ή εφημερίδες μέσα σε υγρό γύψο, μας δίνεται η δυνατότητα να πλάσουμε όγκους που τους στερεώνουμε πάνω στη βάση. Έπειτα βάφουμε τους όγκους, ανάλογα με το τι παριστάνουν. Όμως μπορούμε και να χρωματίσουμε νερό με το οποίο θα αναμειξουμε το γύψο, ώστε ο γύψος να πάρει την απόχρωση του χρωματιστού νερού. Με αυτό τον τρόπο μπορούμε να φτιάξουμε λίμνες, ποτάμια ή θάλασσα, αν βάλουμε στη βάση ένα μεταλλικό ταψί ή αλουμινόχαρτο και ρίξουμε πάνω τους αραιό γαλάζιο γύψο και κολλήσουμε γύρω – γύρω φυτά, βότσαλα, άμμο κτλ.

β) Κατασκευή αυτοσχέδιων μουσικών οργάνων

Με άχρηστα υλικά μπορούμε να φτιάξουμε πολλά μουσικά όργανα και να τα χρησιμοποιήσουμε.

Μαράκες: Αν πάνω σε καμένες λάμπες κολλήσουμε με ρευστή κόλλα atlatol τέσσερις – πέντε στρώσεις ζελατίνα σε διάφορα χρώματα, την αφήσουμε να στεγνώσει και να σκληρύνει και μετά την χτυπήσουμε κάπου, ώστε να σπάσει το γυαλί από μέσα, θα έχουμε μια μαράκα με υπέροχο ήχο. Ένα διαφορετικό ήχο θα βγάζει η μαράκα από ένα διακοσμημένο κουτί νες καφέ με ρύζι, φακές, φασόλια, καλαμπόκι ή πετραδάκια στο εσωτερικό του.

Μικρές μαράκες μπορούμε να φτιάξουμε και με τα μικρά κουτάκια από φίλμ, σε καρούλι, αν τα γεμίσουμε με σποράκια κ.ά.

Σείστρα: Αν καρφώσουμε με μικρά καρφάκια τσίγκινα καπάκια από αναψυκτικά πάνω σε ένα σκληρό ρολό από χαρτί κουζίνας ή πάνω σε άδεια μπομπίνα, αφήνοντας λίγο περιθώριο ανάμεσα στο καρφί και το ρολό, θα έχουμε ένα υπέροχο σείστρο.

Κρεμαστά κρουστά: Αν δέσουμε σ' ένα ξυλαράκι με σπάγγο όστρακα ή άλλα ξυλαράκια και κρεμάσουμε την κατασκευή σ' ένα σημείο που φυσάει, ο αέρας θα κουνήσει τα υλικά που θα προσκρούσουν μεταξύ τους και θα παράγουν ήχο. Αν δε φυσάει, μπορούμε εμείς να προκαλέσουμε την κίνηση της κατασκευής και άρα την παραγωγή ήχου.

Κολιέ από άχρηστα υλικά: Συλλέγουμε διάφορα άχρηστα υλικά όπως χαρτάκια από καραμέλες, από σοκολατάκια, κομμάτια από καλαμάκια, μακαρονάκι κοφτό, κομμάτια από

*Μουσικά όργανα από άχρηστο υλικό:
Μαράκες από πλαστικά ποτήρια.
Σείστρο από μπομπίνα και καπάκια αναψυκτικών.*

φελιζόλ ή αφρολέξ, κομμάτια από αλουμινόχαρτο, παλιά εισιτήρια, κουδουνάκια και ό,τι άλλο μπορεί να κάνει το κολιέ μας πιο όμορφο. Σ' όσα υλικά δεν έχουν τρύπα, κάνουμε μια τρύπα και περνάμε όλα τα υλικά με τη σειρά που θέλουμε σ' ένα σπάγγο, κάνουμε δύο κόμπους στις άκρες τους και το κολιέ μας είναι έτοιμο για να το φορέσουμε. Κατά τον ίδιο τρόπο μπορούμε να φτιάξουμε γιρλάντες ή κολιέ με υλικά από τη φύση, όπως κουκουνάκια, φτερά, ξυλαράκια, κλαδιά κ.ά., αν τα δέσουμε σ' ένα σπάγγο ή κορδέλα.

γ) Τρισδιάστατες κατασκευές με άχρηστο υλικό

Καράβι από μπουκάλι πλαστικό: Αν κόψουμε ένα μπουκάλι πλαστικό στη μέση – κατά μήκος – και το διακοσμήσουμε και έπειτα ρίξουμε λίγο γύψο στη μέση για να στερεώσουμε ένα ξυλαράκι, στο οποίο είναι κολλημένο ένα πανί, θα έχουμε ένα πρωτότυπο καράβι έτοιμο ν' αρμενίσει σε μια λεκάνη με νερό.

Δοχείο μιογιάς: Αν κόψουμε ένα πλαστικό μπουκάλι νερού στη μέση – κάθετα – και τοποθετήσουμε το πάνω μέρος του μπουκαλιού με το λαιμό του προς τα κάτω, αφού έχου-

με αφαιρέσει το πώμα, μέσα στο άλλο μισό κομμάτι του μπουκαλιού, έχουμε ένα πολύ βολικό δοχείο για υγρή μπογιά που ακόμη και αν αναποδογυρίσει η μπογιά δε χύνεται.

Αυτοκίνητα και τρένα από κουτιά: Με κουτιά ορθογώνια, τετράγωνα ή παραλληλεπίπεδα μπορούμε να φτιάξουμε διάφορα οχήματα, αν τα βάψουμε ή τα καλύψουμε με την τεχνική του κολάζ και τα κολλήσουμε μεταξύ τους ανάλογα. Αν θέλουμε, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για ρόδες ρολά από χαρτιά υγείας ή κουζίνας ή στρογγυλά κουτιά από κονσέρβες, όπως του νεσ καφέ. Δένοντάς τα με ένα σπάγγο μπορούμε και να τα σύρουμε.

δ) Ανακυκλωμένο χαρτί

Ο ενθουσιασμός των παιδιών θα είναι μεγάλος, αν ζωγραφίσουν, φτιάξουν κολάζ, χρωματιστές κάρτες, δημιουργήσουν ένα βιβλίο πάνω σε ανακυκλωμένο χαρτί, που έφτιαξαν τα ίδια.

«Τέσσερις εποχές» κολάζ και ζωγραφική σε ανακυκλωμένο χαρτί.

«Βρέχουμε το χαρτί.»

«Ρίχνουμε τον πολτό του χαρτιού στη σήτα.»

«Τον ακουμπάμε μαζί με τη σήτα πάνω σε εφημερίδα και τον απλώνουμε για να στραγγίξει το νερό.»

«Περιμένουμε να στεγνώσει.»

Η ανακύκλωση του χαρτιού, είναι μια διαδικασία, που μπορούμε εύκολα να την εφαρμόσουμε στον παιδικό σταθμό.

Για να φτιάξουμε το δικό μας χαρτί, σχίζουμε εφημερίδες σε μικρά κομματάκια, τα οποία τοποθετούμε σε μια λεκάνη με νερό. Αφήνουμε τις εφημερίδες να μαλακώσουν και μετά τις βάζουμε στο μπλέντερ μέχρι να γίνουν πολτός. Σ' ένα τετράγωνο ταψί απλώνουμε και τεντώνουμε μια σήτα. Ρίχνουμε τον πολτό του χαρτιού πάνω στη σήτα και τον απλώνουμε προσεκτικά πάνω της. Το νερό του πολτού φεύγει κάτω από τη σήτα, καθώς απλώνουμε τον πολτό. Αφού σουρώσει καλά, τοποθετούμε τη σήτα με τον απλωμένο πολτό

πάνω σε μια επίπεδη επιφάνεια (τραπέζι) καλυμμένη με εφημερίδες. Απλώνουμε καλά τον πολύ πάνω στη σήτα και τον αφήνουμε εκεί για μερικές μέρες, για να στεγνώσει. Αφού στεγνώσει, το χαρτί μας είναι έτοιμο να το ξαναχρησιμοποιήσουμε!

8.4 Μικρές - Μεγάλες συμβουλές

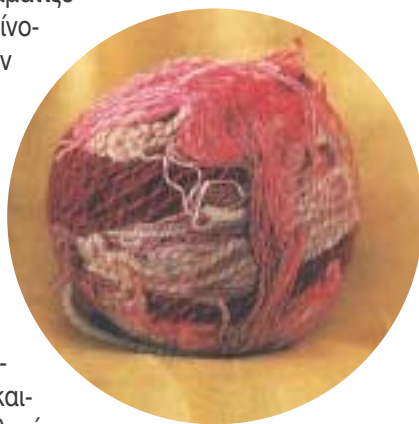
Οι μακέτες γίνονται ομαδικά αλλά και ατομικά. Όπως και στις άλλες δραστηριότητες με άχρηστο υλικό, τα παιδιά αφήνονται να παρατηρήσουν τα υλικά, να τα περιεργαστούν, να πειραματιστούν και μετά να αποφασίσουν τι θέλουν και αν θέλουν να φτιάξουν κάτι. Τα ίδια τα υλικά αποτελούν ισχυρά ερεθίσματα, που οδηγούν τα παιδιά αυτόματα στη δημιουργική έκφραση.

Τα μικρότερα παιδιά πολλές φορές νιώθουν μια σύγχυση από τον ενθουσιασμό τους, όταν τους παρουσιάσουμε πολλά υλικά μαζί. Μπερδεύονται και δεν ξέρουν τι να επιλέξουν, για αυτό δεν τους παρουσιάζουμε όλα τα υλικά μαζί αλλά τμηματικά. Έτσι μπορούν να τα αξιοποιήσουν καλύτερα και να πετύχει ο στόχος της δημιουργικής αλληλεπίδρασης μ' αυτά.

Τα μεγαλύτερα παιδιά συνήθως ξέρουν τι θέλουν να φτιάξουν από την αρχή, επιλέγουν αμέσως τα υλικά τους και στρώνονται κατευθείαν στη δουλειά.

Ο ρόλος του/της παιδαγωγού είναι να ενθαρρύνει τα παιδιά να εξερευνούν, να πειραματίζονται και να δημιουργούν ελεύθερα, δίνοντάς τους μόνο τεχνικές οδηγίες, αν υπάρχει ανάγκη και χωρίς να ενδιαφέρεται για το τελικό αποτέλεσμα αλλά για τη χαρά και την απόλαυση της διαδικασίας.

Στη δημιουργική έκφραση δεν υπάρχει σωστό και λάθος, κάθε αυθόρμητη προσωπική έκφραση είναι αποδεκτή και πρέπει να ενθαρρύνεται. Τα παιδιά όσο πειραματίζονται ελεύθερα και ανακαλύπτουν καινούργιους τρόπους χρήσης των υλικών, τόσο βελτιώνουν και τις τεχνικές τους, γεγονός που το κατανοούν, με αποτέλεσμα να ενθαρρύνονται να συνεχίσουν τους πειραματισμούς τους. Έτσι μ' αυτό τον τρόπο κατανοούν τη σημασία της έκφρασης, ευαισθητοποιούνται και έρχονται κοντά στην τέχνη και ως αποδέκτες της αλλά και ως δημιουργοί.

**Μπάλα από
άχρηστο υλικό.**

ΑΧΡΗΣΤΟ ΥΛΙΚΟ

Αν ως παιδαγωγοί λειτουργούμε μ' αυτό τον τρόπο, τότε θα έχουμε πετύχει τους στόχους της αγωγής ως προς τη δημιουργία πολιτών που αγαπούν την τέχνη και τον πολιτισμό.

**Κατασκευή με άχρηστο υλικό.
Μεικτή τεχνική: κολάζ, ζωγραφική.**

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Με την έννοια «άχρηστο υλικό» εννοούμε οποιοδήποτε αντικείμενο ή υπόλειμμα δεν έχει αξία, γιατί δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ή δεν εξυπηρετεί τίποτα και πρόκειται να πεταχτεί στα σκουπίδια.

Η δημιουργική χρήση και εκμετάλλευση του υλικού αυτού είναι ό,τι καλύτερο μπορεί να κάνει ο/η βρεφονηπιοκόμος, γιατί έτσι καλλιεργείται η οικολογική συνείδηση, η ερευνητική διάθεση, η ευρηματικότητα και η δημιουργική φαντασία των παιδιών. Η συλλογή και η δημιουργική ενασχόληση με το άχρηστο υλικό συμβάλει στην νοητική ανάπτυξη των παιδιών, τη γνωριμία με το περιβάλλον, την ψυχοκινητική εξέλιξη, την κοινωνικοποίηση, την εξέλιξη του λόγου και την καλλιέργεια της πρωτοβουλίας και της υπευθυνότητας.

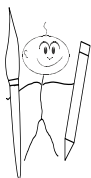
Άχρηστο υλικό μπορούμε να βρούμε σε κάποιους επαγγελματικούς χώρους (βιοτεχνίες, γραφεία κτλ.), στο σπίτι μας και στη φύση.

Σ' όλες τις εικαστικές δραστηριότητες που έχουμε περιγράψει μπορεί να χρησιμοποιηθεί το άχρηστο υλικό. Μερικές κατασκευές μπορεί να είναι: η κατασκευή μακέτας, αυτοσχέδιων μουσικών οργάνων και διάφορων τρισδιάστατων κατασκευών.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Με ποιο τρόπο μπορούμε να ευαισθητοποιήσουμε τα παιδιά προσχολικής ηλικίας όσον αφορά τη συλλογή άχρηστου υλικού;
2. Εάν χρειάζονται χαρτόνι για μια κατασκευή στον παιδικό σταθμό όπου κάνεις πρακτική άσκηση, θα προτιμούσες να χρησιμοποιήσεις χαρτόνι από μια παλιά κούτα ή να το προμηθευτείς από χαρτοπωλείο; Να αιτιολογήσεις την απάντησή σου.
3. Για ποιο λόγο είναι σημαντική η συλλογή και η δημιουργική χρήση των άχρηστων υλικών;
4. Με ποιο τρόπο θα παρουσίαζες το άχρηστο υλικό στα παιδιά έτσι ώστε να εξυπηρετούνται οι στόχοι της αγωγής;

Προτεινόμενες εργασίες

1. Να συλλέξεις άχρηστα υλικά και να τα παρουσιάσεις στην τάξη σου, προτείνοντας τρόπους χρήσης τους.
2. Να ταξινομήσετε και να αποθηκεύσετε το άχρηστο υλικό που έχετε συλλέξει.
3. Να φτιάξεις μια ελεύθερη πρωτότυπη σύνθεση, χρησιμοποιώντας άχρηστο υλικό της επιλογής σου.
4. **α)** Να συγκροτήσετε ομάδες των τεσσάρων ατόμων και να κατασκευάσετε μια μακέτα δικής σας επιλογής.
β) Να δημιουργήσετε μια ιστορία που να εξελίσσεται μέσα στο χώρο που αναπαριστά η μακέτα σας.
γ) Παρουσιάστε την ιστορία στους συμμαθητές/τριες μ' ένα πρωτότυπο τρόπο.
5. **α)** Να οργανώσετε στο βρεφονηπιακό σταθμό όπου κάνεις πρακτική άσκηση μια δραστηριότητα συλλογής άχρηστου υλικού, που μπορεί να υπάρχει στο συγκεκριμένο χώρο (κουζίνα, αυλή κ.ά.).
β) Να ταξινομήσετε σε κατηγορίες μαζί με τα παιδιά το υλικό που συλλέξατε, να το σχολιάσετε και να το αποθηκεύσετε.
γ) Να παρατηρήσεις τις αντιδράσεις των παιδιών, κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, και να τις καταγράψεις.